

O Ś R O D E K   B A D A N I A   O P I N I I   P U B L I C Z N E J

Pazdziernik `98: preferencje do Sejmu a wybory samorządowe

- Gotowość wzięcia udziału w wyborach parlamentarnych, gdyby miało dojść do nich 11 października, w sposób zdecydowany zadeklarowało 47% pytanym. Uczestnictwo w takim głosowaniu wykluczyło jednak więcej osób niż w przypadku wyborów samorządowych - wynika z badania realizowanego na tydzień przed głosowaniem decydującym o kształcie władz lokalnych. Jednak na początku października absencje w ewentualnych wyborach do Sejmu zapowiadało mniej osób niż miesiąc wcześniej.
- Gdyby 11 października zamiast wyborów samorządowych odbyły się parlamentarne, to najwięcej głosów zdobyłyby AWS (31%) i SLD (28%). Lepszy niż w wyborach samorządowych rezultat uzyskalaby w głosowaniu do Sejmu UW (11%). Wynik tej partii jest jednak jednym z najniższych w tym roku. Znacznie zmniejszył się dystans między tym ugrupowaniem a czwartym w kolejności PSL (obecnie różnica wynosi 2 punkty procentowe).
- Wchodzące w skład utworzonego na rzecz wyborów samorządowych Przymierza Społecznego - PSL uzyskuje w hipotetycznych wyborach parlamentarnych 9% poparcia - jest to jeden z lepszych wyników tej partii w tym roku. Również jeden z najlepszych wyników w tym roku uzyskala w pierwszych dniach października inna partia współtworząca Przymierze Społeczne - KPEiR (6%). Nieco gorzej wypadła UP (4%), która w `98 r. uzyskiwała już lepsze notowania. Główna siła Przymierza Społecznego w wyborach samorządowych było PSL.
- Partie Ruchu Patriotycznego "Ojczyzna" - gdyby oddzielnie startowały w wyborach do Sejmu - nie przekroczyłyby pięcioprocentowego progu wyborczego. Stosunkowo najwięcej głosów w wyborach parlamentarnych uzyskałby ROP (4%). Gorzej wypadłyby Krajowe Porozumienie Emerytów i Rencistów RP (2%) oraz BdP i KPN-OP (po 1%). Jak można było się spodziewać, w wyborach samorządowych lokomotywa Ruchu Patriotycznego "Ojczyzna" był ROP.
- Mimo, że do wyborów samorządowych pozostawał jeszcze tydzień, to najwięcej osób niezdecydowanych na kogo głosować było nie w przypadku hipotetycznych wyborów parlamentarnych (16%), ale do rad powiatów i sejmików województw (po 18%). Najmniej kłopotów mieli natomiast badani z wyborami do rad gmin ("zaledwie" 14% niezdecydowanych).

Warszawa, październik 1998 r.

Cytowanie, publiczne odtwarzanie, kopiowanie oraz wykorzystywanie w innej formie danych, informacji i opracowan zawartych w tej publikacji jest dozwolone pod warunkiem podania zródla.

* * *

Tegoroczny pazdziernik zdominowany zostal przez temat wyborów samorzadowych. Mimo to, w badaniu zrealizowanym na tydzien przed tym glosowaniem¹ postanowilismy zapytac Polaków nie tylko o ich zamiary dotyczace wyborczej niedzieli 11 pazdziernika, ale zapytalismy takze jak zachowaliby sie, gdyby doszlo wówczas do wyborów parlamentarnych.

Pytania odnoszace sie do wyborów do Sejmu od dawna w naszych badaniach stanowa jeden ze wskaźników mówiacych o stosunku Polaków do istniejacych partii politycznych i procedur wyborczych.

* * *

Zdecydowana gotowosc wziecia udziału w wyborach do Sejmu - gdyby mialy sie one odbywac niezaleznie od wyborów samorzadowych 11 pazdziernika - zadeklarowalo 47% pytanych. Chociaz 24% potencjalnych wyborców oswiadczylo, ze "raczej" poszliby glosowac, a 6% jeszcze sie wahalo, mozna przypuszczac, ze rzeczywista frekwencja ksztaltowalaby sie na poziomie 47%, a najprawdopodobniej bylaby nieco nizsza. Smialo mozna powiedziec, ze do urn udalaby sie - tak jak podczas ostatnich wyborów parlamentarnych - nie wiecej niz polowa uprawnionych.

GDYBY W NAJBLIŻSZA NIEDZIELE ODBYŁY SIE WYBORY DO SEJMU, TO CZY WZIALBY(ELABY) PAN(I) W NICH UDZIAŁ?	
zdecydowanie tak	47%
raczej tak	24%
raczej nie	9%
zdecydowanie nie	14%
trudno powiedziec	6%

¹ Sondaz Osrodka Badania Opinii Publicznej z 3-5 pazdziernika 1998 r., przeprowadzony na reprezentatywnej 936-osobowej ogólnopolskiej próbie Polaków od 18 roku zycia. Maksymalny blad dla takiej wólkosi próby wynosi +/-3%, przy wiarygodnosci oszacow ania równej 95%.

Na tydzień przed niedzielą 11 października, zainteresowanie udziałem w ewentualnych wyborach parlamentarnych było więc podobne jak mającymi się wówczas rzeczywiście odbyć wyborami do władz lokalnych. Przypomnijmy, że zdecydowana gotowość pójścia do głosowania zadeklarowało 48% pytanym. 26% ankietowanych orzekło, że raczej wzięłoby w nich udział. Warto jednak zauważyć, że nieco mniej osób wykluczyło możliwość pójścia do urn w przypadku wyborów samorządowych ("zdecydowanie" lub "raczej" mówi o tym 18% pytanym), niż - hipotetycznych parlamentarnych (23%).

Dodajmy, że w porównaniu z poprzednim pomiarem z września br. - zapewne pod wpływem trwającej kampanii wyborczej - minimalnie wzrosło zainteresowanie udziałem w głosowaniu do Sejmu (wówczas odsetek odpowiedzi "zdecydowanie tak" wynosił 44%). O trzy punkty natomiast ubyło osób, które wykluczyły możliwość uczestnictwa w takich wyborach (jeśli natomiast uzyskany wówczas odsetek odpowiedzi negatywnych odnieść do pochodzących z tego miesiąca zapowiedzi dotyczących wyborów samorządowych, to różnica wynosi już pięć punktów procentowych).

Mozna przypuszczać, że bezpośrednia samorządowa kampania wyborcza i apele wpływające z różnych stron o uczestnictwo w głosowaniu, mogły wpłynąć na deklaracje ludzi dotyczące również uczestnictwa w wyborach do Sejmu.

Trudno autorytatywnie stwierdzić jednak, jak mobilizacja na poziomie werbalnym przekłada się na rzeczywiste zachowania wyborcze. Polacy niechętnie przyznają się, że nie zamierzają uczestniczyć w powszechnych głosowaniach, posiadając - jak wynika z naszych wcześniejszych badań - ogólną wiedzę o wartości zachowań mogących świadczyć o szacunku wobec demokratycznego państwa i funkcjonujących w nim procedur. Stąd przedwyborcze deklaracje dotyczące udziału w głosowaniu są częstsze niż późniejsze decyzje podejmowane w dniu głosowania. Podobną sytuację można zaobserwować już po wyborach - o ile przed wszelkimi głosowaniami prognozowana - na podstawie deklaracji - frekwencja bywa nieco niższa od odsetka odpowiedzi "zdecydowanie tak" na pytanie o gotowość głosowania, to po wyborach do udziału w nich przyznaje się znacznie więcej osób niż rzeczywiście poszło do urn. Podobny mechanizm można zaobserwować w przypadku pytania o poparcie udzielone partiom.

Preferencje parlamentarne

Gdyby 11 pazdziernika odbywały się wybory parlamentarne, to najwiecej osób glosowaloby na AWS (31%) i na SLD (28%). W ciagu ostatniego miesiaca poparcie dla ugrupowania Mariana Krzaklewskiego wzroslo o cztery punkty procentowe, natomiast dla formacji Leszka Millera - spadlo o trzy punkty. Na trzecim miejscu znalazlaby się Unia Wolnosci (11%), ale dystans dzielacy te partie od nastepnego w kolejnosci Polskiego Stronnictwa Ludowego zmniejszył się z siedmiu punktów procentowych przed miesiacem do zaledwie dwóch w pazdzierniku. Obecny wynik UW jest jednym z nizszych, jaki partia ta uzyskiwala w tegorocznych sondazach.

PREFERENCJE WYBORCZE POLAKÓW ²											(Dane w
	proc.)										
	VIII. '97	XI. '97	XII. '97	I. '98	II. '98	III. '98	IV. '98	V. '98	VI. '98	IX. '98	X. '98
Akcja Wyborcza "Solidarnosc" (M. Krzaklewski)	27	40	35	34	33	28	27	30	30	27	31
**** Sojusz Lewicy Demokratycznej (L. Miller)	26	20	24	25	26	28	28	24	24	31	28
Unia Wolnosci (L. Balcerowicz)	11	15	13	14	11	15	12	13	13	14	11
* Polskie Stronnictwo Ludowe (J. Kalinowski)	10	7	6	6	9	7	9	7	8	7	9
***** Krajowa Partia Emerytów i Rencistów (T. Maminski)	7	3	5	4	3	4	5	6	3	5	6
Ruch Odbudowy Polski (J. Olszewski)	7	4	4	4	4	4	5	6	6	5	4
** Unia Pracy (M. Pol)	6	4	8	7	7	5	8	6	7	5	4
Chrzescijanska Demokracja III Rzeczypospolitej Polskiej (L. Walesa)	-	-	0	2	2	3	2	3	4	1	2
Krajowe Porozumienie Emerytów i Rencistów Rzeczypospolitej (E. Postulka)	2	2	2	1	2	1	1	1	3	2	2
*** Unia Polityki Realnej (S. Michalkiewicz)	2	2	1	1	1	1	1	2	1	1	1
**** Blok dla Polski (A. Gasienica-Makowski)	2	2	1	1	1	1	1	0	1	0	1
Konfederacja Polski Niepodleglej - Obóz Patriotyczny (A. Slomka)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
pozostale partie	0	1	1	1	1	3	1	2	0	1	0

* - do sierpnia '97 podawano nazwisko W. Pawlaka

** - do sierpnia '97 podawano nazwisko R. Bugaja, do lutego '98 podawano nazwisko A. Malachowskiego

*** - do sierpnia '97 podawano nazwisko J. Korwin-Mikke, do kwietnia '98 pytano o Unie Prawicy Rzeczypospolitej

**** - do grudnia '97 podawano nazwisko J. Oleksego

***** - do czerwca '98 pytano o Narodowo Chrzescijansko Demokratyczny Blok dla Polski i podawano nazwisko S. Kowolika

***** - do czerwca '98 podawano nazwisko Z. Ruminskiego

² Na kartach umieszczono partie w kolejnosci alfabetycznej; w nawiasach podano nazwiska liderów. Prezentowane wyniki preferencji odnosza się do wszystkich uprawnionych do glosowania osób, które zadeklarowaly ("zdecydowanie" lub "raczej") gotowosc wziecia udzialu w wyborach i jednoczesnie mialy okreslone preferencje. Informacje o niezdecydowanych zawiera odrebna tabela.

Na miejsca w lawach sejmowych mogliby równiez liczyc kandydaci Krajowej Partii Emerytów i Rencistów, na których gotowych byloby glosowac 6% badanych. Taki sam wynik (wskazujacy na pewne przekroczenie piecioprocentowego progu wyborczego) ugrupowanie to uzyskalo w tym roku tylko w maju.

Wśród partii, które nie uzyskalyby w wyborach parlamentarnych wystarczajacej liczby glosów, znalazlo sie siedem z dwunastu przedstawionych respondentom na karcie. Po 4% badanych wyrazilo gotowosc poparcia w wyborach do Sejmu Ruchu Odbudowy Polski i Unii Pracy. Po 2% glosów uzyskalyby Chrzescijanska Demokracja III Rzeczypospolitej oraz Krajowe Porozumienie Emerytów i Rencistów. Pojedyncze osoby wskazywaly na Unie Polityki Realnej, Blok dla Polski oraz Konfederacje Polski Niepodleglej - Obóz Patriotyczny.

Od ostatniego miesiaca znacznie wzrósl odsetek osób, które choc zapowiedzialy chec wziecia udzialu w glosowaniu, to jednak nie byly zdecydowane jakiemu ugrupowaniu przekazac swoje poparcie. Obecnie az 16% badanych nie wiedzialoby jak zaglosowac. Jest to najwyzszy wynik w tym roku - równie wysokiego odsetka niezdecydowanych nie notowalismy od dawna.

	VIII. '97	XI. '97	XII '97	I. '98	II. '98	III. '98	IV. '98	V. '98	VI. '98	IX. '98	X. '98
wahajacy sie kogo poprzec	14%	9%	8%	11%	11%	14%	9%	10%	9%	13%	16%

Preferencje wyborcze - samorzad a Sejm

Deklaracje badanych dotyczace glosowania w wyborach samorzadowych nie do konca przekladaja sie na deklaracje glosowania w wyborach parlamentarnych.

Ponizej prezentujemy tabele, w której zwarto uzyskane na tydzien przed glosowaniem wyniki preferencji do Sejmu i do wladz lokalnych. Aby móc zestawic ze

soba te wyniki przedstawiamy rozklady odpowiedzi dla osób, które zadeklarowały gotowosc wziecia udzialu w glosowaniach ("zdecydowanie" i "raczej").

PREFERENCJE DLA OSÓB DEKLARUJĄCYCH "ZDECYDOWANIE" I "RACZEJ" GOTOWOSC GLOSOWANIA ³		Sejm	sejmik wojewódzki	rada powiatu	rada gminy
Akcja Wyborcza "Solidarnosc"		31%	34%	33%	31%
Sojusz Lewicy Demokratycznej		28%	28%	26%	26%
Polskie Stronnictwo Ludowe	Przymierze Społeczne	9%	11%	10%	11%
Krajowa Partia Emerytów i Rencistów		6%			
Unia Pracy		4%			
Unia Wolności		11%	9%	9%	8%
Ruch Odbudowy Polski	Ruch Patriotyczny "Ojczyzna"	4%	6%	7%	6%
Krajowe Porozumienie Emerytów i Rencistów		2%			
Blok dla Polski		1%			
Konfederacja Polski Niepodległej - Obóz Patriotyczny		1%			
Stowarzyszenie "Rodzina Polska"		-	2%	2%	2%
Unia Polityki Realnej		1%	0%	1%	0%
osoba nie należąca do żadnego ugrupowania		-	5%	7%	8%
lokalne ugrupowanie / koalicja		-	3%	4%	7%
inne		2%	2%	1%	1%

Próby prognozowania dokładanych wyników wyborów na podstawie realizowanych dużo wcześniej sondazy obarczone są - w naszym kraju, gdzie ciągle mamy do czynienia z krystalizowaniem się sceny politycznej i przystosowywaniem społeczeństwa do nowych warunków - dużym ryzykiem błędów. Jednakże próba prognozowania wyniku wyborów samorządowych na podstawie wcześniejszych deklaracji jest znacznie trudniejsza niż w przypadku wyborów parlamentarnych.

W wyborach parlamentarnych lista partii ubiegających się o wejście do Sejmu jest znana. Tymczasem w wyborach samorządowych obok zarejestrowanych przez PKW list krajowych występuje ogromna liczba kandydatów niezależnych oraz lokalnych koalicji i organizacji funkcjonujących tylko na danym obszarze. Dla zdecydowanej większości mieszkańców naszego kraju podstawowym źródłem informacji są media elektroniczne - przede wszystkim telewizja. Lokalne organizacje nie dysponują takim zapleczem finansowym, który pozwoliłby im na prowadzenie kampanii w mediach. Swoją aktywność koncentrują przede wszystkim na wydawaniu ulotek, rozklejaniu plakatów

³ Gotowosc glosowania do Sejmu i gotowosc glosowania w wyborach samorządowych mierzły dwa odrębne pytania.

wyborczych, czy spotkaniach z mieszkancami - zasieg tego typu akcji jest jednak ograniczony. Uzyskane przez nas na tydzien przed wyborami wyniki lokalnych organizacji i niezaleznych dzialaczy byly nizsze (przede wszystkim do rad gmin) niz w rzeczywistosci - ale juz wtedy bylo wyraznie widac, ze zarowno lokalne ugrupowania jak i kandydaci nie zwiazani z zadnymi partiami, odegraja duza role w tych wyborach. Mozna przypuszczac, ze w czasie realizacji badania (przypomnijmy, ze mialo to miejsce na tydzien przed wyborami) do znacznej czesci wyborców nie dotarly jeszcze informacje o tym kto bedzie startowac (kampania zaczela sie dosc pózno i jak pisalam - mogla miec w przypadku kandydatów lokalnych, niezaleznych ograniczony zasieg) oraz, ze nie wiedzac na kogo glosowac - nie posiadajac informacji o kandydatach - badani wskazywali na silne na scenie politycznej ugrupowania.

Umiarkowane poinformowanie o wyborach samorzadowych (pisalismy o tym we wczesniejszych komunikatach) moglo spowodowac, ze znaczna czesc wyborców ostateczna decyzje o udzieleniu poparcia podejmowala dopiero przy wejsciu do lokalu wyborczego - po zapoznaniu sie z obwieszczeniem wyborczym zawierajacym pelna liste kandydatów lub tez w chwili przegladania kart do glosowania.

Porównujac przedwyborcze deklaracje badanych dotyczace preferencji samorzadowych z rzeczywistymi wynikami wyborów, nalezy pamietac, ze w zaprezentowanych tu zestawieniach uwzględnione zostaly wszystkie zarejestrowane komitety (plus lokalne koalicje i kandydaci niezalezni), tymczasem w publikowanych przez media za PKW oficjalnych wynikach wyborów, rozklady procentowe glosów i uzyskane mandaty objely tylko te formacje, które spelnily wymogi ordynacji wyborczej do wyborów samorzadowych (m.in. przekroczenie proggu wyborczego).

Rezultaty dla lokalnych ugrupowan i koalicji byly najlepsze na poziomie rad gmin. Jest to efektem znacznego przy wyborach samorzadowych poparcia dla oddolnie tworzonych ugrupowan i organizacji lokalnych oraz dla poszczególnych dzialaczy terenowych. To najistotniejsza różnica miedzy wyborami do rad gmin a do wladz centralnych. Duza akceptacja dla osób i srodowisk lokalnych moze miec dwojakie podloze (co nie oznacza, ze czynniki te nie moga współgrac) - po pierwsze - moze miec ona swoje źródło w niecheci, czy braku zaufania wobec "politycznej nomenklatury" - szeroko rozumianej polityki i polityków szczebla centralnego i po drugie - w przekonaniu,

ze o interesy mieszkanców najblizszej spolecznosci najlepiej dbac bedzie czlowiek-spolecznik znajacy dobrze problemy terenu, startujacy w wyborach nie tyle z potrzeby awansu partyjnego, ile z potrzeby dzialania na rzecz wspólnego dobra. Taki sposób glosowania jest najbardziej popularny na najnizszym szczeblu wladzy (w gminie), natomiast im jest on wyzszy - tym rzadziej obywatele decyduja sie poprzez samodzielnych kandydatów i lokalne organizacje, a tym czesciej decyduja sie na przekazywanie wladzy "zawodowcom" z duzych, silnych ugrupowan politycznych. Przy symulacji wyborów parlamentarnych, odsetek wskazan dla kategorii "inna partia" jest minimalny - a tam wlasnie powinny lokowac sie osoby, preferujace kandydatów niezaleznych czy organizacje spoza politycznej czolówki. Kolejne wybory coraz wyrazniej pokazuja, ze tego typu zjawiska w wyborach do wladz centralnych spotykaja sie ostatecznie z niewystarczajacym poparciem spolecznym (od wysokiego poparcia dla Stanislawia Tyminskiego w 1990 r. po niski wynik dla "egzotycznych" kandydatów w 1995 r. i nieznanych powszechnie, choc "dobrze brzmiacych" z nazwy partii emeryckich podczas wyborów parlamentarnych - choc nota bene, poczatkowe ich "objawienie" spotkalo sie z duzym zainteresowaniem ze strony potencjalnych wyborców).

Porównujac preferencje wyborcze - w wyborach do Sejmu i do wladz lokalnych, trzeba powiedziec, ze wynik koalicji wyborczej nie oznacza rezultatu równego zsumowanemu automatycznie poparciu dla poszczególnych ugrupowan wchodzacych w jej sklad. Pominawszy różnice miedzy wyborami parlamentarnymi a samorządowymi (różnice formalne - dotyczace ordynacji, spisu list, czy sposobu podejmowania decyzji przez wyborców, w jaki sposób glosowac itp.) mozna zauwazyc, ze w wyborach samorządowych wyniki dla koalicji wyborczych byly nizsze niz gdyby próbowac automatycznie zsumowac glosy osób deklarujacych poparcie dla kazdej z partii z osobna (Przymierze Spoleczne, Ruch Patriotyczny "Ojczyzna" - patrz tabela na str. 6).

Powyzszy wniosek potwierdzaja również nasze wczesniejsze badania poprzedzajace wybory parlamentarne. Pytalismy wówczas ludzi o ich preferencje dwukrotnie - raz przedstawiajac liste na której zamieszczone zostaly poszczególne partie, a drugi raz - gdy przedstawilismy liste z koalicjami (na obu listach standardowo w naszych badaniach umieszczono nazwiska liderów, natomiast na ostatniej - zwierajacej koalicje - przypomniano nazwy poszczególnych partii wchodzacych w sklad koalicji z

dodaniem nazwisk szefów kazdej z partii). Dla czesci wyborców, wejscie preferowanego ugrupowania w koalicje z inna partia moze byc nieakceptowane - efektem moze byc przeniesienie poparcia na inne ugrupowanie badz tez - absencja w wyborach, kiedy nie ma ugrupowania "rezerwowego". W wyborach samorzadowych, gdy kampania poszczególnych ugrupowan nie dociera do takiej rzeszy zainteresowanych wyborców, jak przy wyborach parlamentarnych, wynik dla koalicji moze byc szczególnie chwiejny - na przygotowanych przez PKW kartach do glosowania nie ma informacji o tym, jakie ugrupowania wspóltworza koalicje. Moze sie również zdarzyc, ze chcąc glosowac na konkretnego kandydata potencjalny wyborca nie zdaje sobie sprawy, ze osoba zwiazana jest z jakimś ugrupowaniem lub tez, ze reprezentowane przez niego ugrupowanie weszło w koalicje z inna partia.

Trzeba w tym miejscu podkreslic, ze chec udzielenia poparcia w wyborach parlamentarnych nie musi oznaczac równego poparcia w innym glosowaniu - chocby mialo ono odbywac sie w tym samym czasie - najlepszym przykladem jest wynik Unii Wolnosc, której rezultat bylby lepszy w wyborach parlamentarnych niz samorzadowych. Nie mozna również wykluczyc, ze ten sam efekt nie zadzialal w jakimś stopniu również w przypadku Przymierza Spolecznego (gdyby jednak partie tej koalicji startowaly oddzielnie, zadna z nich nie moglaby mówic o sukcesie).

Porównajmy jeszcze, na ile potencjalni wyborcy zdecydowani byli na kogo glosowac. Mimo, ze wybory samorzadowe mialy odbyc sie w ciagu najblizszego tygodnia, to najwiecej osób niezdecydowanych bylo nie w odniesieniu do wyborów do Sejmu (16%), ale - rad powiatów i sejmików wojewódzkich (po 18%). Najmniej klopotów (14%) sprawilo badanym zamierzajacym uczestniczyc w glosowaniu odpowiedzenie na pytanie, jak zamierzaja glosowac do rad gmin.

NIEZDECYDOWANI WSRÓD OSÓB "RACZEJ" I "ZDECYDOWANIE" ZAPOWIADAJACYCH GOTOWOSC GLOSOWANIA:	Sejm	sejmik wojewódzki	rada powiatu	rada gminy
		16%	18%	18%

Przeplewy potencjalnych elektoratów

Zobaczmy jakie deklaracje dotyczace glosowania do Sejmu skladaly osoby zapowiadajace poparcie dla róznych formacji w wyborach samorzadowych. W przedstawionych ponizej tabelach zaprezentowano wyniki dla osób zapowiadajacych "zdecydowanie" i "raczej" udzial w wyborach (przypomnijmy, ze oddzielnie pytano o gotowosc glosowania w wyborach samorzadowych i parlamentarnych). W wierszu "OGÓLEM" uwzględniono wszystkie osoby zainteresowane glosowaniem, również te, które nie byly zdecydowane na kogo glosowac - dlatego tez procentowe wyniki dla poszczególnych ugrupowan (w wyborach parlamentarnych) różnia sie od zaprezentowanych na stronie 4.

PREFERENCJE DO RAD GMIN ²⁾	PREFERENCJE DO SEJMU ¹⁾ (Dane w proc.)												
	AWS	BdP*	ChDIII RP*	KPN- OP*	KPEi R	KPor EiR*	PSL	ROP	SLD	UPR*	UP	UW	trud. pow.
OGÓLEM	26	1	2	1	5	1	8	3	24	1	3	9	16
AWS	80	1	2	0	2	1	2	2	3	0	0	1	6
Przymierze Spoleczne	5	0	3	0	17	3	44	0	6	0	10	7	5
Ruch Patriot. "Ojczyzna"	2	6	5	2	10	12	12	34	9	0	0	0	8
SLD	2	1	0	2	1	1	2	2	78	0	4	1	6
UW	6	0	0	0	0	0	6	0	4	0	4	75	5
lokalna partia / koalicja	16	0	2	0	9	0	14	5	21	0	4	12	17
kandydaci niezalezni	14	0	0	0	3	0	5	5	27	6	5	12	23
trudno powiedziec	14	0	2	1	5	1	4	2	13	0	4	0	53

¹⁾ - w zestawieniu pominięto kategorie "inna partia"

²⁾ - w zestawieniu, ze wzgledu na niewielkie liczebności pominięto Stowarzyszenie "Rodzina Polska", Unie Polityki Realnej oraz kategorie "inna partia"

* - wyniki należy traktowac ostrożnie ze wzgledu na niewielkie liczebności

PREFERENCJE DO RAD POWIATÓW ²⁾	PREFERENCJE DO SEJMU ¹⁾												(Dane w proc.)
	AWS	BdP*	ChDIII RP*	KPN- OP*	KPEi R	KPor EiR*	PSL	ROP	SLD	UPR*	UP	UW	trud. pow.
OGÓLEM	26	1	2	1	5	1	8	3	24	1	3	9	16
AWS	78	1	2	0	3	1	3	1	3	0	1	1	6
Przymierze Społeczne	6	0	3	0	16	2	48	0	6	0	8	6	5
Ruch Patriot. "Ojczyzna"	5	6	5	2	8	14	9	31	9	0	3	0	8
SLD	3	1	0	2	2	0	2	2	77	1	3	1	6
UW	8	0	0	2	0	0	6	0	2	0	4	76	2
lokalna partia/ koalicja	7	0	0	0	18	0	19	7	22	0	3	5	19
kandydaci niezależni	12	0	0	0	4	0	0	2	31	8	8	19	16
trudno powiedzieć	13	0	3	1	4	1	4	5	15	0	4	1	49

¹⁾ - w zestawieniu pominięto kategorie "inna partia"

²⁾ - w zestawieniu, ze względu na niewielkie liczebności pominięto Stowarzyszenie "Rodzina Polska",
Unie Polityki Realnej oraz kategorie "inna partia"

* - wyniki należy traktować ostrożnie ze względu na niewielkie liczebności

PREFERENCJE DO SEJMIKÓW WOJEWÓDZKICH ²⁾	PREFERENCJE DO SEJMU ¹⁾												(Dane w proc.)
	AWS	BdP*	ChDIII RP*	KPN- OP*	KPEi R	KPor EiR*	PSL	ROP	SLD	UPR*	UP	UW	trud. pow.
OGÓLEM	26	1	2	1	5	1	8	3	24	1	3	9	16
AWS	78	1	2	0	2	0	3	2	2	1	1	1	7
Przymierze Społeczne	3	0	1	0	19	4	47	1	7	0	7	5	6
Ruch Patriot. "Ojczyzna"	2	4	5	2	6	17	11	35	10	0	3	0	5
SLD	2	0	0	2	3	0	2	2	79	1	3	1	5
UW	10	2	0	0	0	0	3	0	2	0	4	73	6
lokalna partia / koalicja*	29	0	0	6	10	0	27	6	5	0	0	7	10
kandydaci niezależni	3	0	4	0	3	0	4	3	34	3	12	15	19
trudno powiedzieć	11	0	3	1	5	1	4	3	15	0	5	2	49

¹⁾ - w zestawieniu pominięto kategorie "inna partia"

²⁾ - w zestawieniu, ze względu na niewielkie liczebności pominięto Stowarzyszenie "Rodzina Polska",
Unie Polityki Realnej oraz kategorie "inna partia"

* - wyniki należy traktować ostrożnie ze względu na niewielkie liczebności

Wśród formacji startujących w wyborach samorządowych, najbardziej "wierny" elektorat - przekładający się na deklaracje głosowania do Sejmu - miały startujące samodzielnie ugrupowania polityczne - AWS (w zależności od szczebla samorządu od 78% do 80% badanych zadeklarowało, że zarówno w wyborach samorządowych jak i

parlamentarnych glosowaliby na to ugrupowanie), SLD (od 77% do 79%) i UW (od 73% do 76%).

Sympatie osób zamierzajacych glosowac w wyborach samorzadowych na koalicje rozkladaly sie nierowno miedzy rózne partie (niekoniecznie wchodzace w sklad formalnych koalicji). W przypadku Przymierza Spoiecznego, lokomotywa bylo PSL (od 44% do 48%) i KPEiR (od 16% do 19%). Dopiero pózniej UP (od 7% do 10%). Jednakze pewna grupa ludzi wybierala takze SLD i UW.

Mniej zdyscyplinowani byli wyborcy Ruchu Patriotycznego "Ojczyzna" - potencjalni wyborcy tej koalicji w wyborach parlamentarnych gotowi byli popierac rózne ugrupowania - niekoniecznie wchodzace w sklad koalicji. Elektorat Ruchu Patriotycznego "Ojczyzna", przy ewentualnych wyborach parlamentarnych najchetniej popieralby ROP (od 31% do 35%) i nieco rzadziej Krajowe Porozumienie Emerytów i Rencistów Rzeczypospolitej (od 12% do 17%). BdP i KPN-OP spadaja na dalsze miejsca. Pytani chetniej juz woleli glosowac na PSL (od 9% do 12%) i KPEiR (od 6% do 10%). Mniej osób (od 2% do 5%) wybieraloby AWS niz - usytuowane po przeciwnej stronie politycznej "barykady" SLD uzyskujace od 9% do 10% (to zapewne ta czesc prosojalnej czesci elektoratu, dla której kwestie swiatopogladowe nie odgrywaja znaczenia, a która jednoczesnie nie jest w stanie - ze wzgledu równiez na własna sytuacje bytowa - zaakceptowac dokonujacych sie przemian gospodarczych).

Szczególnie interesujacym wydaja sie byc preferencje osób zamierzajacych w wyborach samorzadowych glosowac na kandydatów niezaleznych i lokalne koalicje wyborcze. Wśród osób deklarujacych zamiar glosowania w wyborach samorzadowych na tych pierwszych - czyli kandydatów nie nalezacych do zadnego ugrupowania - najwiecej w wyborach parlamentarnych zamierzaloby poprzec SLD (od 27% do 34%), UW (od 12% do 19%) i AWS (od 3% do 14%). Spory odsetek osób nie byl przekonany, kandydatów której partii najchetniej widzialby w Sejmie (od 16% do 23%).

Równiez wśród ludzi, którzy na tydzien przed wyborcza niedziela 11 pazdziernika oswiadczyli, ze popra lokalne koalicje lub lokalne ugrupowania sporo osób nie wiedzialoby jak postapic w wyborach do Sejmu (odsetek niezdecydowanych od 10% do 19%). Wśród pozostalych, relatywnie duza popularnoscia cieszyly sie: PSL (od 14% do 27%), SLD (od 5% do 22%), AWS (od 7% do 29%) i UW (od 5% do 12%).

Osoby, które tuż przed wyborami samorządowymi nie były zdecydowane jak głosować, również w pytaniu o wybory do Sejmu najczęściej odpowiadały "trudno powiedzieć" (od 49% do 53%). Sympatie pozostałych rozkładały się pomiędzy dwóch liderów - AWS (od 11% do 14%) i SLD (od 13% do 15%).

GDYBY W NAJBLIŻSZĄ NIEDZIELĘ ODBYŁY SIĘ WYBORY DO SEJMU, TO CZY
WZIAŁ(Ę)BY PAN(I) W NICH UDZIAŁ?

	DANE W PROC.					LICZBA OSÓB
	zdecydowa- nie tak	raczej tak	raczej nie	zdecydowa- nie nie	nie wiem	
OGÓŁEM.....	47	24	9	14	6	936
PLĘĆ						
mężczyźni.....	50	25	8	13	4	442
kobiety.....	44	23	10	15	8	495
WIEK						
do 24 lat.....	36	22	19	18	5	140
25-34 lata.....	40	26	14	12	8	160
35-44 lata.....	51	25	5	12	7	197
45-54 lata.....	47	27	6	15	5	175
55-64 lata.....	57	26	1	12	4	115
65 i więcej lat.....	50	21	7	16	6	149
WYKSZTAŁCENIE						
podstawowe.....	41	26	8	17	7	251
zasadnicze zawodowe.....	40	29	8	16	7	267
średnie i pomaturalne.....	55	21	9	11	4	310
wyższe z niepełnym.....	55	19	12	9	5	107
MIEJSCE ZAMIESZKANIA						
wieś.....	39	30	9	16	7	350
miasta do 20 tys.....	56	20	12	9	4	111
miasta 20-100 tys.....	47	21	11	14	7	183
miasta 100-500 tys.....	51	24	7	11	7	180
miasta pow. 500 tys.....	56	19	7	16	2	113
SYTUACJA SPOŁECZNO-ZAWODOWA						
kierownicy i specjaliści.....	54	22	13	7	4	56
prywatni przedsiębiorcy.....	53	21	7	17	3	48
rolnicy.....	27	30	17	13	12	47
robotnicy.....	42	32	6	12	8	168
pracownicy fizyczno-umysłowi.....	51	19	9	15	5	133
gospodynie domowe.....	60	23	6	5	6	33
emeryci.....	56	18	5	16	5	177
renciści.....	42	30	6	17	5	126
uczniowie i studenci.....	46	17	23	9	5	53
bezrobotni.....	36	29	11	17	7	88
RELIGIJNOŚĆ						
wierzący i regularnie praktykujący... wierzący i nieregularnie praktykujący wierzący lecz niepraktykujący..... niewierzący.....	51 37 47 59	24 31 15 2	7 13 7 6	12 12 27 29	6 6 4 4	536 268 98 26
SAMOCENA SYTUACJI MATERIALNEJ						
dobra.....	59	17	9	11	4	127
średnia.....	45	27	10	13	6	529
zła.....	45	23	8	17	7	281
OCENA BIEGU SPRAW W KRAJU						
dobry kierunek.....	53	25	10	8	4	399
zły kierunek.....	42	24	9	18	7	444
trudno powiedzieć.....	45	23	2	17	13	94
ZAINTERESOWANIE POLITYKĄ						
w ogóle się nie interesują..... raczej się nie interesują..... raczej się interesują..... bardzo zainteresowani..... trudno powiedzieć.....	29 39 62 88 44	22 29 24 4 0	11 14 3 2 0	30 11 9 6 0	9 8 3 0 56	188 397 295 56 1
POGLĄDY POLITYCZNE						
lewicowe.....	52	22	9	11	6	194
centrolewicowe.....	48	31	7	8	5	117
centroprawicowe.....	50	31	7	7	5	133
prawicowe.....	56	26	7	9	2	224
trudno powiedzieć.....	32	19	13	27	10	268

Dane OBOP, sondaż z 3-5 października 1998 r.

KANDYDATÓW KTÓREJ PARTII LUB UGRUPOWANIA POPARŁ(A)BY PAN(I) W TAKICH WYBORACH?
 1. AKCJA WYBORCZA SOLIDARNOŚĆ (M. Krzaklewski); 2. BLOK DLA POLSKI (A. Gąsienica-Makowski); 3. CHRZEŚCJAŃSKA DEMOKRACJA III RZECZYPOSPOLITEJ (L. Wałęsa); 4. KONFEDERACJA POLSKI NIEPODLEGŁEJ-OBÓZ PATRIOTYCZNY (A. Słomka);
 5. KRAJOWA PARTIA EMERYTÓW I RENCISTÓW (T. Mamiński); 6. KRAJOWE POROZUMIENIE EMERYTÓW I RENCISTÓW RZECZYPOSPOLITEJ (E. Postułka); 7. POLSKIE STRONNICTWO LUDOWE (J. Kalinowski); 8. RUCH ODBUDOWY POLSKI (J. Olszewski); 9. SOJUSZ LEWICY DEMOKRATYCZNEJ (L. Miller); 10. UNIA POLITYKI REALNEJ (S. Michałkiewicz);
 11. UNIA PRACY (M. Poł); 12. UNIA WOLNOŚCI (L. Balcerowicz); 13. inna;

	DANE W PROC.													L. OS
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	
OGÓŁEM.....	31	1	2	1	6	2	9	4	28	1	4	11	0	549
PŁEĆ														
mężczyźni.....	29	1	1	1	5	2	10	6	30	1	3	12	0	292
kobiety.....	34	1	2	0	7	2	8	2	27	1	5	10	1	257
WIEK														
do 24 lat.....	40	0	0	1	0	0	6	1	26	0	4	22	0	68
25-34 lata.....	40	0	3	2	0	0	9	5	24	0	2	13	2	82
35-44 lata.....	30	0	1	0	3	0	8	2	35	3	4	12	1	118
45-54 lata.....	21	2	0	0	7	5	7	7	32	1	9	9	0	111
55-64 lata.....	31	0	3	2	14	3	8	2	26	1	2	8	0	85
65 i więcej lat.....	31	3	5	1	10	3	15	7	21	0	1	3	1	86
WYKSZTAŁCENIE														
podstawowe.....	33	1	5	2	13	4	18	4	19	0	1	1	0	130
zasadnicze zawodowe.....	35	0	1	1	6	3	9	5	31	0	3	5	1	149
średnie i pomaturalne.....	28	1	1	0	3	0	5	4	36	0	4	16	1	203
wyższe z niepełnym.....	31	0	1	0	0	0	3	1	16	6	12	28	1	68
MIEJSCE ZAMIESZKANIA														
wieś.....	32	0	1	1	5	2	20	6	22	1	2	7	0	197
miasta do 20 tys.....	31	2	1	2	10	0	3	2	33	3	1	11	0	69
miasta 20-100 tys.....	34	2	1	1	5	3	1	3	29	0	4	17	1	104
miasta 100-500 tys.....	23	0	4	0	3	3	5	5	38	1	7	12	0	105
miasta pow. 500 tys.....	36	0	1	0	10	0	1	3	27	0	6	13	3	75
SYTUACJA SPOŁECZNO-ZAWODOWA														
kierownicy i specjaliści.....	31	0	2	0	0	0	5	0	12	12	14	25	0	36
prywatni przedsiębiorcy.....	19	0	0	0	3	0	8	10	21	0	0	39	0	30
rolnicy.....	16	0	3	0	0	0	52	0	28	0	0	0	0	22
robotnicy.....	35	1	1	2	0	1	7	7	35	0	2	11	0	102
pracownicy fizyczno-umysłowi.....	32	0	3	0	2	0	1	4	36	1	8	13	2	81
gospodynie domowe.....	29	0	3	0	0	0	22	0	19	0	13	9	5	17
emeryci.....	27	2	4	1	12	4	11	6	25	0	2	6	0	111
renciści.....	28	0	1	0	21	6	8	3	26	0	0	5	1	72
uczniowie i studenci.....	39	0	0	3	0	0	4	0	38	0	4	12	0	29
bezrobotni.....	53	3	0	1	2	0	6	2	23	0	6	4	0	45
RELIGIJNOŚĆ														
wierzący, regularnie praktykujący.....	38	1	2	1	7	2	13	5	17	1	3	10	0	322
wierzący, nieregularnie praktykujący.....	24	1	2	0	6	1	5	4	38	0	6	13	0	153
wierzący lecz niepraktykujący.....	20	0	0	0	0	1	1	1	53	2	5	15	3	55
niewierzący.....	8	0	0	0	0	0	0	0	80	0	12	0	0	14
SAMOOCENA SYTUACJI MATERIALNEJ														
dobra.....	26	1	0	1	2	1	7	5	21	5	4	25	2	83
średnia.....	35	0	2	1	6	2	8	4	28	0	4	10	0	315
zła.....	27	2	3	0	8	2	12	3	34	0	4	5	0	151
OCENA BIEGU SPRAW W KRAJU														
dobry kierunek.....	35	1	2	1	6	2	4	3	20	2	4	19	0	268
zły kierunek.....	25	1	2	0	6	2	14	6	39	0	4	2	0	230
trudno powiedzieć.....	40	0	2	0	6	0	16	2	21	0	2	9	3	51
ZAINTERESOWANIE POLITYKĄ														
w ogóle się nie interesują.....	38	2	6	2	12	3	9	3	18	0	2	5	0	55
raczej się nie interesują.....	37	0	2	2	4	3	10	4	22	1	4	12	0	216
raczej się interesują.....	26	1	1	0	7	1	9	4	34	2	4	11	1	228
bardzo zainteresowani.....	25	0	0	0	5	0	6	5	42	0	2	14	1	50
trudno powiedzieć.....	0	0	0	0	0	0	0	0	100	0	0	0	0	1
POGLĄDY POLITYCZNE														
lewicowe.....	10	1	1	1	5	1	7	2	63	1	6	4	0	131
centrolewicowe.....	8	0	1	0	3	0	9	4	54	0	9	10	0	83
centroprawicowe.....	34	1	4	0	8	3	13	5	2	1	2	25	2	95
prawicowe.....	61	0	2	1	6	2	6	5	6	1	2	8	0	166
trudno powiedzieć.....	26	2	2	2	7	3	13	5	22	1	1	13	2	73